№ 46 Չորեքշաբթի Ապրիլի 29 1886 Չորեքշաբթի Ապրիլի 29 № 46

ՏԱՍՆ ԵՒ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 7 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ. Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Քաղաքական տեսութիւն. Նամակ Թիւրքիայից.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նամակ Ֆրանսիայից.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ հեռագրում է մեզ «Հիւսիսային գործակալութիւնը» որ պետական խորհուրդը որոշեց պակասեցնել մաքսը դրսից Ռուսաստան բերվող չաքարի վրա, հետեւեալ չափով. Չեռնոմորեան և Ազովեան նաւահանգստները բերվող հում ծեծած կամ փոշիացած չաքարից, առանց կտորների հետ խառնուրդի, սահմանված է 1 րուբլի 90 կ. ոսկով իւրաքանչիւր պուդից։ Միւս նաւահանգստները և ցամաքով բերվող նոյն տեսակ չաքարից 2 րուբլի պուդից իսկ Չեռնոմորեան և Ազովեան նաւահանգստները բերվող րաֆինադ, մելիս, լումպ և լեդենեց ասված չաքարից, գլխներով և կտորներով, կը վերցնվի մաքս 2 ր. 80 կ. պուդից։ Մնացած նաւահանգստները և ցամաքով մտնող նոյն չաքարից,—2 ր. 90 կ.։ Ֆինանսների մինիստրին իրաւունք է տրվում, երբ չաքարի գինը Պետերբուրգում կը տատանի 6 րուբլուց մինչև 6 ր. 60 կ., իսկ Օդեսայում և Կիեվում 5 ր. 50 կոպէկից մինչև 6 րուբլի, միջնորդել չաքարի վրա մաքսի ժամանակաւոր պակասեցնելու մասին մինչև 1 ր. 50 կ. ոսկով, այն պայմանով, սակայն, որ մաքսի պակասեցնելը օրինական ոյժ ստանար, երկու ամսից ոչ վաղ սահմանված որոշումից յետոյ։ Հրատարակված են նոյնպէս ժամանակաւոր կանոններ բեռների վերաբերեալ դոկումենտների մասին։ Այդ կանոնները օրէնքի ոյժ կը ստանան հրատարակվելուց միայն երկու ամսից յետոյ։

—

«Հիւսիսային գործակալութիւնը» հեռագրում է ՕԴԵՍԱՅԻՑ որ դեսպան Նելիդով, հասնելով այդտեղ Լիվադիայից «Գօնէց» պատերազմական շոգենաւով, նաւահանգստից ուղղակի ուղևորվեց դէպի երկաթուղու կայարանը։ Նելիդով ուղևորվում է արտասահման, Կիսինգէնի ջրերը։

—

Առհասարակ յայտնի է որ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ձմեռը անցնելուց յետոյ անմիջապէս սկսվում են անտանելի շոգերը, այնպէս որ մեզանում իսկապէս գարուն երբէք չէ լինում։ Բայց այս տարի մարտ և ապրիլ ամիսը իրանց մեղմ եղանակի կողմից կարող էին բացառութիւն համարվել։ Մենք չենք յիշում Թիֆլիսում այդքան դուրեկան եղանակ և այդքան մեղմ գարուն։

—

Երեք առատ անձրևների և սարերում ձիւների հալվելու պատճառով Կուր գետը այս տարի անսովոր կերպով մեծացել է։ Կորգանովի ասված կղզին մասամբ ծածկվել է ջրով։ Մուշտայիդ այգու ափերումն էլ ջուրը նշանաւոր կերպով աւելացել է։

—

«Кавказъ» լրագրին հաղորդում են Սարվան գիւղից որ այդտեղի բնակիչ մի հարուստ Թուրքի վրա յարձակվել են ապրիլի 21-ին զինւորված աւազակներ։ Աւազակների խումբը բաղկացած է, ինչպէս պատմում են, 8 հոգուց։ Աւազակները չը հանդիպելով ընդդիմադրութեան, վերցրին յիշեալ Թուրքի տան մէջ եղած փողերը և գին ունեցող իրեղէնները և հեռացան։ Վնասված հարուստ Թուրքը հաւատացնում է թէ աւազակների մէջ նա ճանաչեց հռչակաւոր Քեարիմ աւազակին։ Որքան ուղիղ է այդ,—դժուար է ասել, աւելացնում է լրագիրը, քանի որ յայտնի է թէ, ինչպէս ասում են, երկիւղի աչքերը մեծ են»։

—

Ապրիլի 25-ին, ժամը 1-ին կէսօրից յետոյ, կայացաւ Կովկասեան կայսերական Բժշկական Ընկերութեան տարեկան հանդիսաւոր ժողովի նիստը։ Նիստին ներկայ էին. կովկասեան կառավարչապետ իշխան Դօնդուկով-Կորսակով, Վրաստանի էկզարխը, ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուն, շտաբի գլխաւորը և շատերը բարձրաստիճան անձինքներից։ Հասարակութիւնը բաղկացած էր մեծ մասամբ զինուորական և քաղաքական բժիշկներից, որոնց թւում կային և բժիշկ-կանայք։ Ներկայ էին և մամուլի ներկայացուցիչները։ Նիստին նախագահում էր բժշկական ընկերութեան նախագահ դոկտոր Րեմէրտ։ Ընկերութեան քարտուղար դոկտոր Գրիգորիեվ կարդաց ընկերութեան անցեալ տարվայ գործունէութեան ընդարձակ և մանրամասն հաշիւը։ Այնուհետև մի երիտասարդ զինուորական բժիշկ կարդաց մի զեկուցում Միջին—Ասիայի նոր նուաճած երկիրներում յայտնվող մի հիւանդութեան մասին, որ կրում է պենդինեան խոցի անունը, և այդ խոցը բժշկելու միջոցները նկարագրեց։ Նրանից յետոյ դոկտոր Ռեմիսսա կարդաց մի զեկուցում սապ ասված ձիերի վտանգաւոր հիւանդութեան մասին, որից վարակվում են և մարդիկ և շատ անգամ այդ հիւանդութիւնից մեռնում են։ Զեկուցանողը յիշեց որ Գերմանիայում օրէնքով իրաւունք է տրվում պօլիցիային անմիջապէս սպանել սապ հիւանդութիւն ունեցող ձիերին, թէկուզ այդ ձիերը տէրութեանը կամ զօրքերին չը պատկանէին, այլ պատկանէին մասնաւոր անձանց։ Նիստի վերջում ընկերութեան նախագահ դոկտոր Րեմէրտ մի կարճառօտ ճառով կամենալով պարզել բակտէրոլոգիական նոր թէօրիան, որի հիման վրա շատ հիւանդութիւններ, ինչպէս խոցեր, տիֆ, ժանտախտ, խօլէրա, բարակցաւ և այլն, բացատրվում են այժմ մարդու կազմուածքի մէջ բակտէրիաների, այսինքն միկրոսկօպիական պարազիտների ներկայութեամբ, ցանկութիւն յայտնեց շուտով և Թիֆլիսում, Բժշկական Ընկերութեան կից, իրագործված տեսնել բակտէրոլոգիական կայարանը, որի գոյութեան հիմքը արդէն դրված է, թէև ինքն էլ մի և նոյն ժամանակ ցաւ յայտնեց որ Կովկասում մենք չունենք բժիշկների թւում բակտէրոլոգիական հետազօտութիւնները առաջ տանելու համար հմուտ մասնագէտներ։ Նիստը վերջացաւ 3 ժամին։

—

Ռուս երաժիշտ-հեղինակ Պ. Չայկովսկի թողնում է Թիֆլիս և ուղևորվում է արտասահման, որտեղ անցնելու է ամառը։

—

Ապրիլի 17-ին ՄՕՍԿՎԱՅԻ Լազարեան ճեմարանում կատարվեցաւ հայագէտ Մկրտիչ Էմինի 50-ամեայ գրական-ուսումնական և մանկավարժական գործունէութեան յօբելեանը։ Ինչպէս հաղորդում են մայրաքաղաքների ռուս լրագիրները և յատկապէս «Русск. Вѣд.» լրագիրը, Լազարեան ճեմարանի դահլիճը զարդարված էր յօբելեարի ծիծանկար պատկերով, կանաչով և ծաղիկներով պատած։ Երբ Էմին մտաւ դահլիճը, բազմաթիւ հասարակութիւնը ընդունեց ծերունի գիտնականին անվերջանալի ծափահարութիւններով։ Առաջինը ողջունեց նրան ազգային լուսաւորութեան մինիստր Դելեանով, այնուհետև Մօսկվայի համալսարանի րէկտոր Բօգոլէպով յայտնեց Էմինին որ կայսերական համալսարանը ընտրել է նրան իր պատւաւոր անդամ։ Այնուհետև կարդացվեցաւ վեհափառ կաթողիկոսի կոնդակը և Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքի, Յարութիւն սրբազանի շնորհաւորական գրութիւնը։ Լազարեան ճեմարանի դիրեկտոր Քանանով մի ճառ խօսեց, նկարագրելով իր ճառի մէջ յօբելեարի երկարամեայ օգտաւէտ մանկավարժական գործունէութիւնը։ Այլ և այլ ուսումնական ընկերութիւնների պատգամաւորութիւնները հետզհետէ ներկայանալով յայտնեցին, որ բնախուզական, անտրոպոլօգիական և էտնօգրաֆիական ընկերութիւնները ընտրել են Էմինին իրանց պատւաւոր անդամ։ Նոյնն արեցին և արխէօլօգիական և ռուսաց գրականութեան սիրողների ընկերութիւնները։ Յօբելեարին ողջունեցին Վլադիմիրեան և Մօսկվայի 5-որդ գիմնազիայի պատգամաւորութիւնները, Կ. Պոլսի յունաց լեզուագիտական ընկերութեան պատգամաւորութիւնը և Մօսկվայի ուսանողների կողմից պատգամաւորութիւնը։ Այնուհետև կարդացվեցան ստացված բազմաթիւ հեռագիրներ, թէ Ռուսաստանի և թէ Եւրոպայի այլ և այլ ծայրերից։ Այդ հեռագիրներն էին. կոմս Լօրիս-Մելիքովի կողմից, Նիցցայից, որպէս Էմինի աշակերտից, Վենետիկի և Վիէննայի Մխիթարեաններից, որոնք և իրանց վերջին գրուածքներն էլ ուղարկեցին յօբելեարին, Ս. Պետերբուրգի համալսարանի արևելեան բաժնից, Փարիզի, Պիզայի, Ստրասբուրգի, Միւնխէնի, Լայպցիգի հայագէտներից և լեզուագէտներից,

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՆԱՄԱԿ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՑ

—

Փարիզ, 9-ին ապրիլի

Անցեալ նամակով Պաստերի մասին ձեզ հաղորդած տեղեկութիւնները լրացնելու համար, այս անգամ, ամենից առաջ մի քանի խօսք եմ ուզում ասել Պաստերի հիւանդանոցի («Institut Pasteur» մասին։ Մինչև այսօր հաւաքված է աւելի, քան կէս միլիօն ֆրանկ, չը հաշւելով այն երկու հարիւր հազար ֆրանկը, որի տալը հաստատել է պատգամաւորների ժողովը։ Մինչև այժմ պատուաստի են ենթարկված աւելի քան 640 մարդ։ Մահուան ոչ մի դէպք չէ եղել։ Դժբաղդութիւն պատահեց միմիայն Սմօլենսկի ռուսների հետ, որոնց մասին անցեալ անգամ արդէն ձեզ գրել եմ, և որոնք վնասված էին կատաղած գայլերից։ 19 վնասվածներից, որոնց մէջ կար մէկ քահանայ և մէկ կին, երեքը արդէն մեռել են կատաղութիւնից։ Այս հանգամանքը առաջ է բերել յուզմունք։ Պաստերը մնացած ռուսների մասին չէ երաշխաւորում։ Եկել են էլի 16 ռուսներ. ինը դրանցից Վլադիմիրեան նահանգից. եօթը—Մօսկվայի շրջականներից. ամենքն էլ վնասված են կատաղած գայլերից։ Տեսնենք դրանց բանը ինչպէս կը լինի։ Պաստերի մեթօդը շուտով յայտնի եղաւ ամբողջ աշխարհին. և զարմանալի չէ, որ գտնվեցան չը հաւատացողներ. սկսվեցաւ աւելի կամ պակաս իրաւացի կրիտիկա,—որի արժանաւորութիւնը քննել մի քաղաքական թերթում,—անյարմար է։ Միայն կը հաղորդեմ ձեզ հետեւեալը, որը ինչպէս կը տեսնէք, արժանի է ուշադրութեան։ Կին-բժշկապետ Աննա Կինգսֆօրդ, Փարիզի բժշկական համալսարանից, Պաստերի հակառակորդուհին, գրում է «Pall-Mall-Gazette» լրագրում մի նամակ, որից քաղում ենք հետեւեալը. «Մինչդեռ Պաստերը չէ բժշկում կատաղութիւնից, այլ միայն պահպանում է մարդուն նրանից, բժիշկ Բիւիսսօնը (Buisson) դեռ 1855 թւականին գտաւ կատաղութիւնը բժշկելու միջոցը, որը կայանում խստապէս սաստիկ քրտնելու մէջ,—դրա համար բաւական է մինչև 5—7 անգամ ռուսաց «գոլորշու բաղնիքին» ենթարկվել հէնց կատաղութեան երևալու առաջին օրը,—ընդունելով քրտինք առաջ բերող զանազան նիւթեր, քրտինքը աւելի սաստկացնելու համար»։ Ինչպէս այդ նամակից երևում է, ինքը Բիւիսսօնը վարակվել է կատաղութեամբ, որի նշանները նա նկարագրում է զարմանալի մանրամասնութեամբ, և իբրև թէ ինքը փորձել է այդ միջոցները իր վրա՝ կատաղութեան ամենասաստիկ ժամանակը, և այն էլ կատարեալ աջողութեամբ։ Նոյնպիսի աջողութեամբ նա բժշկել է աւելի, քան 40 կատաղած մարդոց։

Յայտնի է, որ քրտինք առաջ բերող միջոցները գործ են դրվում օձի և կարիճների կծածի դէմ։ Ինչպէս տեսնում էք, միջոցը հեշտ գործադրելի է։ Բայց նոյն իսկ Փարիզում, հէնց Պաստերի հայրենակիցների կողմից սաստիկ պօլեմիկա է սկսած նրա դէմ։ Հասնում են այնտեղ, որ նրան մինչև անգամ անուանում են խաբեբայ։ Պէտք է ասել ձեզ և այն, որ Պաստերը յայտնի է իբրև ծայրահեղ յետադիմական, և իր գիւտերով դիզել է ահագին հարստութիւն, բացի դրանից, իւրաքանչիւր տարի նա ստանում է մօտաւորապէս հարիւր հազար ֆրանկ կառավարութիւնից, որպէս օժանդակութիւն, զանազան քաղաքներից զանազան նուիրատուութիւններ։ Կան մի քանի հրատարակութիւններ և հրապարակախօսներ, որոնց այդ բանը դուր չէ գալիս և որոնք, ինչպէս երևում է, համարում են յետադիմականներին ոչ միայն անընդունակ առաջ շարժելու, այլ նոյն իսկ կառավարելու գիտութիւնը։ Տարօրինակ լօգիկա և ոչ պակաս տարօրինակ համեմատութիւն և եզրակացութիւն։ Ապա թէ ոչ մենք դրականապէս չենք հասկանում ինչի վրա կարող է հիմնված լինել «այս խաչակրական արշաւանքը» Պաստերի դէմ, ի նկատի ունենալով, որ ամենակատաղի գոռոց բարձրացնողը Րօշֆօրն է, «L'intransigeant»-ի խմբագրապետը, որը այնքան տեղեկութիւն ունի բժշկականութիւնից, որքան խոզը նարնջից։

Նախ քան վերջացնեմ նամակս, ես կը ցանկանայի մի փոքրիկ նախազգուշութիւն տալ մեր երիտասարդ հայրենակիցներին, որոնք գալիս են այստեղ ուսումնասիրելու բժշկականութիւնը, և կարծում եմ, որ այդ անօգուտ չի անցնի։ Այդպիսիների մեծամասնութիւնը, որ սովորաբար լինում են ջահաւէր ռէալիստները, որոնք չունեն իրաւունք մտնելու բժշկական մասը Ռուսաստանում, բայց ունեն մեծ ցանկութիւն լինելու բժիշկ։ Եւ որովհետև դոքա լսել են, որ այստեղ ընդունվում են և ռէալիստները և կլասիկները, ուստի, առանց երկար մտածելու, ճանապարհ են ընկնում։ Ճշմարիտ է, տարի ու կէս, կամ երկու տարի սրանից առաջ բաւական էր, որ ցանկացողը ունենար ռէալական ուսումնարանի ատեստատը, և նոյն իսկ ոչ թէ ատեստատ, այլ հինգերորդ կամ վեցերորդ դասարանների հասարակ վկայագիր այս կամ այն գիմնազիօնից, և նա կարող էր ընդունվել բժշկական ֆակուլտետը։ Եւ այդպիսիները գալիս և ընդունվում էին ոչ միայն Ռուսաստանից, այլ աշխարհի բոլոր կողմերից. այդ պատճառով օտարականները ներկայացնում էին այստեղ մի խառնուրդ։ Օրինակի համար, ինձ յայտնի է իմ բարեկամ բժիշկների միջոցով, որ կան երիտասարդ ռուսներ, որոնք դուրս են եկել միջնակարգ դպրոցների առաջին դասարաններից, և որոնք այսօր կրում են ստուդենտ անունը, միանգամայն անհասկանալի կերպով։ Բայց, տարաբաղդաբար, այդպիսիները երկար կը կրեն այդ անունը և միշտ կը մնան առաջին կուրսում։ Տեսական կողմից անպատրաստ լինելը, ուրեմն մտաւոր անհասունութիւնն է նոցա բաժինը։ Սակայն այդ մարդիկ հարուստ են, նրանք կարող են անգործ մնալ, նրանց ծնողքը բաւական փողեր ունեն։ Նրանք կը վերադառնան հայրենիք Փարիզի փայլով, բայց նախկին դատարկ գլուխներով և դեռ ևս վարակված մարմնով, և իրանց ներկայութեամբ կաւելացնեն պարազիտների և հացկատակների ու յայտնի հիւանդութիւնների տարածողների թիւը։ Ֆրանսիայի ստուդենտները չէին կարող չը նկատել իրանց մօտ գտնվող այս թերութիւններին, և երկու տարի սրանից առաջ նոքա ահագին աղմուկ բարձրացրին։ Սակայն որովհետև այդ բոլորը բաւական հին է, ուստի երկարացնել այդ մասին չեմ ուզում, կասեմ միայն որ այդ երևոյթը ունեցաւ իր հետեւանքները, որ յայտնի չէ մեր երիտասարդներին։ Լուսաւորութեան մինիստրի կարգադրութեան համաձայն, իւրաքանչիւր օտարերկրացի, որը կամենում է մտնել բժշկական ֆակուլտետը, պէտք է ներկայացնի ֆրանսիական դիպլօմներին համազօր վկա-

փարիզի արևելեան լեզուների դպրոցից, որ և ուղարկեց մի տպված շնորհակալագիր, յատկապէս յոբելեանի առիթով տպագրված, Թիւրքիայի հայերից՝ Զմիւռնիայից, Էրզրումից, թէ Ռուսաստանի և թէ Թիւրքիայի հայոց թեմական առաջնորդներից, հայոց գրեթէ բոլոր լրագիրների խմբագրութիւններից և բարեգործական հաստատութիւններից։ Նոր-Նախիջևանի արուեստաւորաց դպրոցի կողմից նրա տեսուչը՝ հայ քանդակագործ Ռաֆայէլ Պատկանեան ուղարկեց մի ոսկեայ գրիչ։ Ալեզարդ յոբելիարը զգացված ձայնով շնորհակալութիւն յայտնեց և սկսեց մի ճառ, որի մէջ ուզեց նկարագրել իր կենսագրութիւնը, բայց նրա դողդոջուն ձայնը կտրվեցաւ խեղդվելով ոգևորութեան առատ արտասուքներով։ Միւսները շարունակեցին նրա կենսագրութիւնը իրանց ճառերով։ Յոբելեանը վերջացաւ մի ճաշկերոյթով «Երմիտաժ» ասված հիւրանոցում, որի ժամանակ շատ կենացներ խմվեցան ի պատիւ յոբելիարի և շատ ճառեր արտասանվեցան, որոնցով փառաբանվեցաւ ամեն յարգանքի և փառաբանութեան արժանի գիտութեան տոկուն, անխոնջ և համեստ աշխատողը։

—

ԹԷԼԱՒԻՑ մեզ ուղարկել են հետևեալ լուրերը։ «Աբէլ քահանայ Սուքիասեանց, վերադառնալով Սևանից, մեծ համակրութեամբ ընդունվեցաւ հասարակութիւնից։ Թէլաւից 30 վերստ հեռաւորութեամբ նրան դիմաւորեցին 100 հոգուց աւելի կառքերով և ձիերով։ Թէլաւից մի խնդրագիր է ուղարկված Կաթողիկոսին տեղիս գործակալի գործունէութեան և եկեղեցական դրամների հաշիւների վրա քննիչ նշանակելու։ Յոյս ունենք որ վեհափառը ուշադրութիւն կը դարձնէ ժողովրդի այդ արդար ցանկութեանը։»

—

ԵՐԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են որ ապրիլի 18-ին վախճանվեցաւ Երևանում 80 տարեկան հասակում այժմեան քաղաքագլխի հայրը, Ապտէն-Սուլթան Գեղամեանց։ Հանգուցեալի յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարվեցաւ ամսիս 20-ին։ Թաղմանը, որ շատ շքեղ էր, մասնակցում էին քաղաքի բոլոր համքարները իրանց դրօշակներով և Երևանի գրեթէ ամբողջ հասարակութիւնը առանց խտրութեան ազգութեան, կրօնի սեռի և հասակի։ Թաղումից յետոյ փառաւոր սգահաց էր պատրաստված հանգուցեալի տանը։ Դրված էր բազմաթիւ սեղանների շարքը, հայերի և ռուսների համար ջոկ և պարսիկների համար ջոկ։

—

Շաբաթ օր, 26-ին ապրիլի, պ. Չէզի և օր. Բարբի, վերադարձած լինելով Բագուից տուեցին ԹԻՖԼԻՍԻ թատրոնում իրանց երրորդ կօնցէրտը։ Այս անգամ թէ պիանիստը և թէ շնորհալի երգչուհին ապացուցին որ երաժշտութեան ամենանոր դպրոցն էլ նրանց համար ոչինչ դժուարութիւններ չէ ներկայացնում։ Չէզի, բացի հին դպրոցի պիէսաներից, ածեց պիանօի վրա հրաշալի կերպով Շումանի «Կրայզլէրիանան» և Թալբէրգի տեխնիկական կողմից շատ դժուար, բայց պզտամունքով լի «Էտիւդը», իսկ օր. Բարբի բացի իտալական հին երաժշտութեան հեղինակութիւններից, երգեց սքանչելի կերպով Շումանի «Jch grolle nicht» ռոմանսը։

—

Այն լրագիրների թւում, որ մենք այս տարի փոխադարձաբար ենք ստանում, մենք յիշեցինք նոյնպէս «Саратовскій Дневникъ» թերթը։ Բայց այժմ իմանում ենք որ այդ թերթը մեզ փոխադարձաբար չէ ուղարկվում, այլ Սարատովում ապրող «Մշակի» մի բարեկամ, առանց մեր գիտութեան, իրանից վճարել էր յիշեալ լրագրի խմբագրութեանը թերթի տարեկան բաժանորդագինը և պատուիրել էր խմբագրութեանը թերթը մեր անունով ուղարկելու։

—

Երևանի նախկին քաղաքագլուխ Յովհաննէս Ղորղանեան, ուղարկել է մեզ կրկին մի պատասխան Երևանի այժմեան քաղաքագլուխ Վասիլ Գեղամեանի «Մշակում» տպված վերջին բացատրութեան առիթով։

—

«Кавказъ» լրագիրը հաղորդում է որ Գօլօվինսկի պրօսպէկտի կողմից ԹԻՖԼԻՍԻ առաջին արական գիմնազիայի շինութեանը կաւելացվի մի քարեայ շինութիւն, մի մեծ դահլիճով, որը բացի այն որ կը ծառայի աշակերտական ներկայացումներին, այլ և $188^{6}/_{7}$ ուսումնական տարուանից այնտեղ կը կարդացվեն ժողովրդական դասախօսութիւններ։ Վերջին միտքը, գիմնազիայի դիրեկտոր Լ. Լ. Մարկօվի նախաձեռնութեամբ յարուցված, արդէն հաւանութիւն է գտել ուսումնարանական բարձր վարչութեան կողմից և ուրախութեամբ ընդունվել է գիմնազիայի ուսուցչական ամբողջ խմբից։ Ժողովրդական դասախօսութիւնների նիւթը կը լինի գիտնական և կրօնական-բարոյական, միացած երգեցողութեան և նուագածութեան հետ։ Դասախօսութիւնները կը լինեն կիրակի օրերը։ «Кавказъ» լրագիրը չէ ասում,—սակայն, ինչ լեզուով կը լինեն այդ ժողովրդական դասախօսութիւնները, այն ինչ դա է գլխաւոր հարցը, որովհետև դրանից է կախված թէ որքան հասկանալի կը լինեն ժողովրդին, ամբոխին ժողովրդական դասախօսութիւնները։

—

Այսօր, երեքշաբթի, ապրիլի 29-ին, նախկին Արծրունու թատրոնում հայ դերասանական խումբը, մասնակցութեամբ պ. Ադամեանի և օր. Սաթինիկի, կը ներկայացնէ «Համլէտ» ողբերգութիւն 5 արարուածով, հեղինակութիւն Շէկսպիրի, թարգմ. Ս. Արծրունու։ Առաջին անգամ բեմ դուրս կը գայ «Օֆէլիայի» դերում օրիորդ Սաթենիկ։ Սկիզբը $8^{1}/_{2}$ ժամին։ Տեղերի գները բենեֆիսային են։

—

Շատ տեղերից հայոց դպրոցների վարժապետները դիմում են մեզ խնդրելով յայտնել թէ արդեօք ներկայ 1886 թւին ամառը պիտի կայանայ ընդհանուր ուսուցչական ժողովը, ինչպէս որ որոշված էր 1882 թւի ուսուցչական ժողովում և թէ երբ պիտի հրատարակվի ընդհանուր ուսուցչական ժողովի կազմած ծրագիրը։ Ցաւում ենք որ ոչինչ որոշ չենք կարող պատասխանել մեզ այդ հարցերն առաջարկողներին։

—

Ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրութիւնը աւելի շահաւէտ համարելով գանձարանի համար երկաթուղիական գծերի՝ տէրութեան անմիջական կարգադրութեան տակ լինելը, ընդարձակում է այն գծերի ցանցը, որոնք գտնվում են թագաւորական երկաթուղիների ժամանակաւոր կառավարութեան կարգադրութեան ներքոյ, և այս տարի արդէն Վլադիկավկասեան և մի քանի ուրիշ գծեր կանցնեն գանձարանի ձեռքը։

—

Թղթադրամի կեղծելուն առաջն առնելու համար, մինչև այժմ գործ դրած միջոցները անբաւարար համարելով, կառավարութիւնը մտադիր է եկող տարուանից գործածութեան մէջ մտցնել բոլորովին նոր ձևի, նոր մեծութեան և նոր գոյնի թուղթ փող։

—

ՕՐԴՈՒԲԱԹԻՑ մեզ հետևեալն են հաղորդում։ «Այս տարի այստեղ շատ տարածված է Թիֆլիսի գիւղատնտեսական ընկերութեան պատրաստված շերամի սերմը։ Առհասարակ այժմ քիչ են պահում խորասանի և ժապօնի սերմից։ Եթէ իտալական սերմը աջող հետևանք ունենայ, այն ժամանակ կարելի է յոյս ունենալ, որ Օրդուբաթի շրջանում շերամապահութիւնը նորից կեանք կառնի։ Անցեալ տարի շատերը մեխալին 10—15 փութ բոժոժ ստացան. եթէ գիւղատնտեսական ընկերութիւնը այստեղ մի կանոնաւոր շերամատուն հիմնէր, մեծ զարկ կարող էր տալ ընդհանրապէս կանոնաւոր շերամապահութեանը։»

—

ՀԱՆԴԱՄԷՋ գիւղից մեզ գրում են հետևեալը։ «Այստեղի ժողովուրդը վաղուց է որ ուզում է ունենալ մի այնպիսի քահանայ, որը կարողանար համ քահանայութիւն անել, համ էլ ուսուցչութիւն գիւղի ուսումնարանում, քանի որ գիւղացիք անկարող են առանձին վարժապետ վարձել երեխաների համար։ Այժմ, ինչպէս երևում է, գիւղի ուսումնարանը դեռ երկար ժամանակ փակված կը մնայ, քանի որ Օրդուբաթի նոր քահանան ստիպված կը լինի քահանայութիւն անել և Հանդամէջի ժողովրդի համար։»

Միակ ռէալական դպրոցը Ռուսաստանում, որը ունի գիւղատնտեսական բաժանմունք, այդ Կրասնօուֆիմեան ռէալական դպրոցն է։ Գիւղատնտեսական բաժանմունքի մէջ ընդունվում են ռէալական դպրոցների 6-րորդ և 7-րորդ դասատներից աւարտածները։ Այդ բաժանմունքն աւարտողները իրաւունք ունեն առանց քննութեան մտնելու Պետրօվսկայիա Ակադեմիան և Նոր-Ալէքսանդրեան գիւղատնտեսական ինստիտուտը։

—

Ապրիլի 26-ին կայացաւ կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը՝ իշխան Գօնդուկօվ-Կօրսակովի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին մինչև 34 անդամներ և բաւականաչափ հիւրեր։ Կարդացվեցաւ ընկերութեան գործունէութեան 1885 թւի հաշիւը։ Պ. Շիմանօվսկի կարդաց մի զեկուցումն «Անդրկովկասեան շերամապահութեան մասին», յիշելով այն բոլորը, որի մասին և մեր լրագրում մանրամասնաբար խօսված է շերամապահութեան զարգացման վերաբերմամբ։ Դրանից յետոյ պ. Ք. Վերմիշեան կարդաց մի հետաքրքիր զեկուցում «Անասնապահութեան մասին», ակնարկելով թէ որքան մեծ նշանակութիւն ունի անասնապահութիւնը գիւղական տնտեսութեան համար, թէ որքան այդ հարցը քիչ է գրաւել նոյն իսկ գիւղատնտեսական ընկերութեան ուշադրութիւնը, և թէ ինչ խղճալի դրութեան մէջ է մեր երկրի անասնապահութիւնը։ Նախագահի առաջարկութեամբ, պ. Շիմանօվսկի միաձայն խորհրդի անդամ ընտրվեցաւ։ Ընկերութեան քարտուղար ընտրվեցաւ պ. Ք. Վերմիշեան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

—

Յունաստանի պատերազմական պատրաստութիւնները շարունակվում են։ Հակառակ վերջին մի քանի լուրերին, Դելիանիսի մինիստրութիւնը միանգամայն անհնարին է համարում զինաթափ անել յունաց զօրքը։ Յունաստանը պահանջում է Եւրոպայից կատարել իր խոստումը և իրագործել այն փոփոխութիւնները յոյն-թիւրքաց սահմանի վրա, որ Եւրոպան խոստացել է իրան 1878 թւին, կրկնելով իր խոստումը 1880 թւին։ Յունաստանը գոչում է բարձրաձայն թէ ուզում է որ ճշմարտութիւնը պաշտպանվի։ Այդպիսով Յունաստանի և Թիւրքիայի յարաբերութիւնները վերին աստիճանի լարված են և մի աննշան առիթ կարող է տեղի տալ արիւնահեղ պատերազմի երկու երկիրների մէջ։ Պատերազմի հետևանքը ինչ կը լինի,—դժուար է գուշակել։ Բայց շատ անգամ քաղաքական կեանքի մէջ էլ պատահում են անսպասելի գործեր. գուցէ փոքրաթիւ յունական զօրքե-

---

յականներ, այսինքն, ա) ռէալական ուսումնարանի վեցերորդ դասատան ատեստատը. և բ) կլասիկական գիմնազիօնի ութերորդ դասատան վկայականը։ Եթէ աշակերտը չունի դոցանից երկրորդը, ներկայացնում է առաջինը, ենթարկվելով լատիներէնից և յունարէնից քննութեան, համալսարանի մէջ այս բանի համար կազմված յանձնաժողովի առաջ և առհասարակ այդպիսին տալիս է լրացուցիչ քննութիւն այն առարկաներից, որոնք չեն լինում ներկայացրած վկայականների մէջ, բայց որոնք պահանջվում են պրօգրամայի զօրութեամբ։ Ինձ յայտնի են այնպիսի դէպքեր, երբ շատ երիտասարդներ եկել են Փարիզ և նոր զգալով իրանց սխալը՝ դարձել են հայրենիք։ Լաւ է որ կարողացան վերադառնալ և դրանով վերջ տալ կորցրած ժամանակին։ Մի բան ևս։ Հարկաւոր է, որ իւրաքանչիւր եկողը ճանապարհ ընկնելուց առաջ, ապահովացնէր իր նիւթական դրութիւնը։ Մի կողմ թողնենք գումարի քանակութիւնը. մէկը բաւականանում է 50 րուբլով, միւսին բաւականութիւն չէ տալիս 150 րուբլին էլ, բայց պէտք է ունենալ մի ապահով քանակութեան փող, որպէս զի ստիպված չը լինի մարդ մտածելու վաղուայ համար, այլ լինի հանգիստ և անկախ, և այդ բոլորն էլ, ի հարկէ, կը լինի ի նպաստ իր պարապմունքներին։

Ինձ պատմել են այնպիսի անբաղդ երիտասարդների մասին, որոնք լինելով միամիտ և շատ հաւատացող, հաւատացել են այս ու այն «խօսքով բարերարների» խոստմունքներին և եկել են այստեղ կամ Շվէյցարիա, և այժմ նրանք քաղցած են, և որ աւելի անհաճելի է, ոչինչ չեն շինում, որովհետև, քիչ է որ, քաղցած փորով և ցուրտ ու խոնաւ սենեակում մարդու գլուխը բան չի մտնի։ Այդպիսի կեղծ բարերարներից պէտք է զգուշանալ, ապա թէ ոչ ընկնելով այս կողմերը, մարդ կարող է խրվել պարտքերի մէջ, քաղցած մնալ, ցրտից տանջվել, և մինչև անգամ վերադառնալու անկարող լինել, և այդ բոլորից յետոյ կարող է պատահել, ինչպէս Թափառաշրջիկ, ստիպված կը լինի դիմել հիւպատոսարանին օգնութիւն խնդրելու... Իսկ այդ շատ անհաճոյ պատկեր է։ Այս նախազգուշութիւնը վերաբերել է և այն երիտասարդ կամ հասունացած օրիորդներին, որոնք ձգտում ունեն դէպի էմանսիպացիան կամ դէպի կրթութիւնը, և որոնք ընդունակ են կայծակի արագութեամբ վճռելու ամենայն բան, մանաւանդ Պետերբուրգի մթնոլորտի ազդեցութեան ներքոյ։

Հարկաւոր եմ համարում նամակիս վերջումը քանի մի խօսք ասել Գլադստօնի Իրլանդիային վերաբերեալ նախագծի մասին, որի մանրամասնութիւնները այստեղ նոր ստացվեցան և ամենաօրեայ տպաւորութիւն գործեցին։

Ով հասկանում է եւրօպական տէրութիւնների ղեկավարող ներքին քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքները, ով քիչ թէ շատ ծանօթ է Մեծն-Բրիտանիայի ներքին կազմակերպութեան, պարլամենտի կուսակցութիւնների դրութեան և առանձնապէս իրլանդական հարցի ու անգլօ-շօտլանդական ժողովրդեան դէպի այդ հարցը ունեցած յարաբերութեան հետ, նա մի բոպէ անգամ չը պիտի կասկածի Գլադստօնի առաջարկութիւնների հետևանքների մասին։ Այս պետական զարմանալի մարդը, որը իր լայն և խոր խելքով, իր երկար և յաջող քաղաքական փորձառութեամբ և հայեացքների ազատամիտ ուղղութեամբ չունի ամբողջ Եւրոպայում իրան հաւասարը,—կամեցաւ իր երկարատև և փայլուն քաղաքական շրջանը պսակել մի չը լսված և չը տեսնված գործով։ Բայց, աւաղ, ինձ թւում է թէ նա շատ ազատամիտ է, իր ժամանակից առաջ է ծնված և հասնելու չէ իր նպատակին։

Ահա նրա նախագծի գլխաւոր կէտերը.—տալ Իրլանդիային իր պարլամէնտը, բաղկացած երկու ժողովներից. համայնքների ժողովը, որը բաղկացած կը լինի 206 անդամներից և լորդերի պալատը՝ 103 անդամից։ Վերջինը իրաւունք ունի veto-ի։ Իրլանդական դեպուտատները հրաժարեցնվում են անգլիական պարլամենտից. դոքա միասին նիստ կը կազմեն այն դէպքում, երբ իրլանդական պարլամենտը կառաջարկի մի որ և է փոփոխութիւն նոր դաշնագրին վերաբերեալ։ Այս պարլամենտը ունի իրաւունք օրէնսդրական գործերում և գործադրական իշխանութեան վրա։ Թագի իմաստակութեան, գաղթական երկիրների, ծովային թէ ցամաքային զօրքի գործերում, օտար պետութիւնների հետ յարաբերութիւնների խնդիրներում, ընդհանուր պետական հարցերի քննութեան մէջ, նոյնպէս և Մեծ-Բրիտանիայի վերաբերեալ հարցերում Իրլանդական պարլամենտը ձայն չունի։ Իրլանդիայի փոխարքան կախված չի լինի առաջւայ նման այս կամ այն կուսակցութիւնից և չի փոխուի դոցա հետ միասին. նա կունենայ այնպիսի իրաւունքներ, որպիսի իրաւունքներ ունեն բրիտանական ինքնավար գաղթական երկիրները, ինչպէս, օրինակ, Աւստրալիան, Կանադան և այլն և այլն։ Փոստը տրվում է Նոր-պարլամենտի ձեռքը։ Իրլանդիան մասնակցում է ընդհանուր պետական ծախսերի մէջ՝ ընդունելով իր վրա բոլոր գումարի $^{1}/_{15}$ մասը, մօտաւորապէս մինչև 3,242,000 ֆ. ստերլինգ։ Իրլանդիայի ծախսերի բիւջէտը, հաշւելով դորա մէջ ազգային պարտքի վճարման իր մասը, գնահատված է 7,946,000 ֆ. ստերլինգ, իսկ մուտքը 8,350,000 ֆ. ստերլինգ։

Ահա Գլադստօնի ճառի ամփոփ բովանդակութիւնը, այն ճառի, որը տևեց $3^{1}/_{2}$ ժամ։ Ներկայ էին չը տեսնված քանակութեան պատգամաւորներ. շատերը կանգնած էին ոտի վրա։ Պէտք է նկատել, որ անգլիական համայնքների ժողովարանի մէջ զետեղված է մինչև 200 նստարան. այն օրը հաւաքված էր աւելի քան 600 անդամ, և երբ լինում են շատ պատգամաւորներ, այն ժամանակ ուշացողները բարձրանում են գալերէան, ժողովրդեան հետ միասին, և շատ անգամ էլ այնտեղից խօսում են։ Աւելացրած էին բազմաթիւ նստարաններ։ Թագաժառանգը իր որդոց հետ և համարեա բոլոր պետութիւնների դեսպանները ներկայ էին։ Գլադստօնը ընդունվեցաւ ընդհանուր և երկարատև համակրական ցոյցերով։ Գլադստօնի ճառն էլ նոյնպիսի ցոյցերի արժանացաւ։ Վիճաբանութիւնները յետաձգված են։ Աւելորդ չեմ համարում աւելացնել մի պատգամաւորի անսովոր նկատողութիւնը. այդ Տրէվըլէնն է, որը նորերումս թողեց մինիստրութիւնը Ջեմբրլէնի հետ։ Տրէվըլէնը իր երկար ճառը վերջացրեց հետևեալ խօսքերով. «եթէ բիլլը կընդունվի, այն ժամանակ պէտք կը լինի ոտի կանգնեցնել զօրքը Իրլանդիան նորից նուաճելու համար»։

Բացատրութիւնները աւելորդ են....

Գ.

րը հայրենասիրական հրաշքներ կը գործեն: Չէ՞ որ ուրիշ ելքի էին սպասում սերբ-բուլգարական պատերազմից, չէ՞ որ փոքրիկ Բուլգարիան անսպասելի կերպով յաղթեց աւելի ուժեղ Սերբիային: Պետութիւնները շարունակում են պնդել որ Յունաստանը զինաթափ լինի, սակայն դժուար թէ եւրոպական նաւատորմը յարձակում գործի: Ներկայումս միանգամայն անկարելի է Յունաստանին ստիպել իր քաղաքականութիւնը կատարելապէս փոխելու, առանց բաւականութիւն տալու յունաց ազգի գոնէ մի քանի պահանջներին: Հազիւ թէ Եւրոպան կատարի իր սպառնալիքները. յարձակում գործել միացած ուժերով փոքրիկ Յունաստանի վրա կը լինէր մի անլսելի անցք պատմութեան մէջ և ի հարկէ վերին աստիճանի կը վիրաւորէր Յունաստանի պատուասիրութիւնը: Ընդհակառակն Յունաստանը սպասում է Եւրոպայի կողմից որ սա պարտաւորէր Բ. Դրանը կատարել այն բոլոր պարտաւորութիւնները, որոնք դրված են նրա վրա Բերլինի կօնգրէսի վճռով:

Բուլգարիայի իշխան Ալէքսանդրի համաձայնութիւնը հինգ տարով Արևելեան-Ռումէլիայի կառավարչապետ նշանակվելու մասին, արդէն բուլգարական և Թիւրք կառավարութիւնների մէջ խաղաղ յարաբերութեան հիմքը դրեց: Մշտական, թէ ժամանակաւոր կը լինի այդ խաղաղութիւնը,—այդ ցոյց կը տայ ապագան: Բայց առհասարակ բուլգարական հարցը երկար խաղաղութեան հիմք լինել չէ կարող, և Արևելեան-Ռումէլիան շատ էլ գոհ չէ գործի այդպիսի վախճանից: Սերբ-բուլգարական խաղաղութիւնը հաստատված է, բայց ո՞վ գիտէ թէ հինգ տարուց յետոյ ինչ կարող է լինել, երբ իշխան Ալէքսանդրի Արևելեան-Ռումէլիայի նահանգապետութեան ժամանակը կը լրանայ:

Բելգիայի բանւորների խառնակութիւնները ճնշվեցան կառավարութեան ջանքերով: Օրերումս բելգիական արդարադատութեան մինիստր Վօլտէր ներկայացրեց պատգամաւորների ժողովին վեց նախագծեր, որոնց նպատակն է խիստ միջոցներ ձեռք առնել յեղափոխական շարժումների դէմ: Լրագիրները հաղորդում են, որ շատերը ընդդէմ են այդ նախագծերի մաքին. հարցի լուծումը գտնում են բանւորների վիճակի բարւոքման, և նրանց աւելի լայն իրաւունքներ և աւելի մարդավայել կեանքի եղանակը տալու մէջ: Ասում են որ շուտով կազմվելու է մի առանձին մասնաժողով այդ խնդիրը քննելու համար:

Պրուսիայի ներքին գործերի մինիստր Պուտկամէր մարտի 31-ին մի շրջաբերական ուղղեց բոլոր կառավարչական և ոստիկանական հիմնարկութիւններին, բացատրելով թէ ինչ միջոցների պէտք է դիմել եթէ Գերմանիայումն էլ Բելգիայի և Ֆրանսիայի պէս տեղի կունենան բանւորների գործադուլը և յեղափոխական շարժումները: Պուտկամէր իր պաշտօնական գրութեան վերջում յայտնում է, որ սօցիալիստների և առհասարակ խռովարարների դէմ պէտք է անմիջապէս գործադրել գերմանական պարլամենտում նորերումս ընդունված սօցիալիստների դէմ բացառական օրէնքը:

Հօլլանդիան մինիստրական կրիզիսի մէջ է: Սահմանադրութեան վերաքննութեան և փոփոխութեան խնդիրը անաջողութեան հանդիպեցաւ, ուստի կաբինէտը իր օրինագիծը յետ վերցրեց և հրաժարական տուեց: Լրագիրները կարծում են որ Թագաւորը ընդունելու չէ մինիստրութեան հրաժարականը, այլ կարձակէ ազգային ժողովը և նոր ընտրութիւններ կը նշանակէ, յուսալով որ նոր ժողովի մէջ ազատամիտ կուսակցութիւնը աւելի զօրեղ կը լինի:

Սպանիայում ընտրութիւնները արդէն վերջացան և գուցէ երկար ժամանակ քաղաքական աշխարհին ոչինչ հետաքրքիր նիւթ չի տայ երիտասարդ Թագուհու կառավարութեանը յանձնված Սպանիան: Միայն հանրապետական սպանիական կուսակցութիւնը շարունակում է եռանդով գործել:

Գերմանական րէյխստագի փոթորկալի շրջանն անցաւ սօցիալիստների դէմ օրէնքի և լէհական հարցի օրինագծի քննութեան վերջանալով և պարլամենտի կողմից ընդունվելով:

Աւստրո-Ունգարական րէյխսրատն էլ այժմ համեմատաբար խաղաղ ընթացքի մէջ է: Կուսակցութիւնները հրապարակաւ այլ ևս չեն մրցում և զինուորագրութեան նոր օրէնքի քննութիւնն էլ համարեա վերջացած է:

Իտալական կառավարութիւնը քաղաքական ընդհանուր անցքերը թողած, ներքին հասարակական երևոյթներին էլ գրեթէ մոռացած, ստիպված է իր ամբողջ ուշադրութիւնը կենտրոնացնել խոլերայի վրա, որ տակաւին շարունակում է տարածվել և զոհեր տանել Իտալիայի այլ և այլ մասերում:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

Ապրիլ 12-ին

Երուսաղէմի խնդիրն որքան ալ գրաւած է ընդհանուր ուշադրութիւն, այսուհանդերձ մերթ ընդ մերթ կը յիշենք թէ կեդրոնական վարժարան մը պիտի հիմնենք: Քանի՜ տարիներ են կը լսենք ու կը սպասենք. վերջապէս այս օրերս յուսոյ նշոյլ մը ունէինք թէ ներկայ տարւոյս սեպտեմբերի մէջ կը բացուի այդ վարժարանը և սակայն թուի թէ դարձեալ պատրանք պիտի ունենանք: Ազգային իշխանութիւն, վարժարանի խնամակալութիւն միմեանց հետ կարող չեն լինիր համակարել: Ամէն ինչ պատրաստ է, խնամակալութիւն, կանոնագիր, ծրագիր, ուսուցիչ, միայն մի բան կը պակսի, այդ է դպրոցը: Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ ընդարձակ շէնք մը կայ զոր կառուցին տասը տարի առաջ իբր կեդրոնական վարժարան, բայց այդ շէնքը մինչև ցարդ կը գործածուի իբր պարզ թաղային դպրոց մը, ուր կը հաւաքուին ընդհանրապէս գաւառացի աշակերտներ. այժմ այդ շէնքն է զոր կուզեն յատկացնել կեդրոնական վարժարանին: Լաւ, սակայն ինչ պէտք է ընել դպրոցին աշակերտները, անշուշտ զանոնք փողոց նետել կարելի չէ: Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութիւնը յանձնառու եղած է ուրիշ փոքր վարժարան մը շինել Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ և այդ վարժարանը յատկանայ ընդունելու Ղալաթիոյ և գաւառացի աշակերտները. այս բանիս համար մօտաւորապէս 12,000 րուպլի ծախս կը լինի և կեդրոնական վարժարանի խնամակալք յանձն կառնուն այդ գումարը հայթայթել ապագային զանազան միջոցներով վճարելու համար: Բայց հարկաւոր է արտօնութիւն առնալ ազգային իշխանութիւնէն: Ազգային իշխանութիւնը արտօնութիւն տալու համար պայման կառաջարկէ. այդ պայմանն է որ նոր շինուելիք դպրոցին վրայ շինուի նաև խորհրդարան մը Ազգային Ժողովոյ նիստերուն համար: Արդարև լաւ, մաքուր, կանոնաւոր խորհրդարանի մը կարօտ ենք: Սակայն այս շինելու համար 10,000 րուպլի աւելի ծախս կը լինի. Կեդր. վարժարանի խնամակալք կըսեն թէ այդ գումարը կարող չեն հայթայթել. Ազգ. իշխանութիւնը կըսէ որ եթէ այդ գումարը չէք կրնար հայթայթել ապա ուրեմն մենք ալ չենք թոյլ տար որ նոր վարժարանը շինէք: Արդ եթէ նոր վարժարանը չը շինուի, ի հարկէ միւս վարժարանի աշակերտք իրենց տեղը կը մնան դպրոցին մէջ և եթէ անոնք չը խախտին իրենց տեղէն, ինչպէս բանալ կեդրոնական վարժարանը: Կը տեսնէք թէ որպիսի՜ նրբութիւններու կը դիմենք և եթէ, ինչպէս շատ հաւանական է, այս վէճերը շարունակին, ո՛չ այս տարի, ո՛չ գալ տարի կարող չենք լինիր ունենալ այդ վարժարանը:

Այսպիսի տարօրինակ երևոյթները միայն Պօլիս կարող է ընծայել: Ահաւասիկ ազգին ամենէն հարուստ դասը գործի գլուխ կանցնի եռանդեամբ և հաւատքով: Այդ անձինք որ կը միանան, չեն պատկանիր կուսակցութեանց, այլ ջերմ բարեկամներ են իրարու հետ. ձգողակէ չեն ընտրուած, այլ իրենք վրայ գտեր են, ձեռք ձեռքի տուած են որ գործ մը կատարեն. կը միանան, կը ժողովին և երեք չորս տարիներէ վերջ կարող չեն եղած տակաւին ո և է բան ընել:—Ազգային իշխանութեան անդամք առանց բարեկամներն են, շարունակ իրարու հետ կը կենակցին և սակայն համաձայնութիւն չը գոյանար:—Ի՞նչ է այս գաղտնիքըն. այս գաղտնիքն այն է որ կուզեն շատ դրական լինել, այնքան դրական լինել, մինչև անկարող բան մը ընելու: Ինչպէս կը մատակարարեն առևտրական տուն մը, այնպէս և աւելի խստութեամբ կուզեն մատակարարել ազգին ամէն գործերն: Ոչինչ ունենք ըսելիք եթէ պատրաստ ստակ կամ թէ փարկ լինէր, բայց երբ ոչ մին և ոչ միւսը գոյութիւն ունին, ի հարկէ դիմելու է ուրիշ միջոցներու:—Մինչև ցարդ ինչպէ՞ս կը շինուէին ազգային դպրոցները, եկեղեցիներն: Ահաւասիկ ինչպէս կը շինէին և կը շինեն. Պատրիարքը, կամ եպիսկոպոս մը, կամ մի քանի անձինք գործի գլուխ կը կանգնին. կը սկսեն հանգանակութեան թուղթ մը ստորագրել տալ, բայց ստակ հաւաքուեր է. չէ՞ հաւաքուեր. այդ երկրորդական խնդիր էր: Առաջին քարը կօրհնեն, շէնքին հիմը կը դնեն: Անգամ մը որ սկսան, ալ ետ կենալ կարելի չէ: Ով որ գործին գլուխն է, կը սկսի աշխատել, մէկուն կերթայ, միւսին կերթայ, կաղաչէ, կը պաղատէ, կընէ չընէր քիչ մը ստակ կը ժողովէ:—Վաճառականին կերթայ, կամչցնէ և աժան կը գնէ ապրանքները: Գործաւորները կը կանչէ, ազգի գործ է, կըսէ, ձրի աշխատցնել կուտայ: Վերջապէս մէկ միջոց մը ալ գործը կը դադարի, շէնքը կիսկատար կը մնայ: Այսպէս քանի մը օր կանգնին, բայց նոյն վիճակին մնալ կարելի չէ: Այն ատեն տեղւոյն աղայներն ու քարոզիչը կը ժողովուին «սամնկ չըլլար» ըսելով միջոցներու վրայ կը խորհին, կը կռուին, կը հաշտուին, մէկուն կը դիմեն, միւսին կը դիմեն, քիչ մը հանգանակութիւն կընեն, քիչ մը փոխ ստակ կառնեն, շէնքը նորէն առաջ կերթայ: Երեք քառորդն աւարտած է արդէն, և ահա դարձեալ կիսատ կը մնայ: Այն ատեն նորէն աշխատութիւններ, նորէն առջի միջոցները, վերջապէս կընեն չեն ըներ գործը կաւարտի, քիչ մը պարտք կը մնայ, այն ալ կամ կուտան կամ չեն տար, ազգի գործ է, կըսեն, բայց շէնքը լմնցած կըլլայ: Այս է միակ խելացի միջոցը Պօլսոյ մէջ ազգային շէնք մը կառուցանելու: Որչափ ալ ծիծաղելի լինի, այս այս է: Կուզէք ամենաթարմ օրինակ մը, ահա ինչ որ շաբաթ առաջ «Արևելք»-ի մէջ կը կարդանք. «Կը լսենք թէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն վերաշինութիւնն, որ աւարտելու մօտ էր, ընդհատուած է այս օրերս: Կը լսուի թէ Մեծ. Ցակոբեան եղբայրք այս վերաշինութեան համար իրենց յատկացուցած գումարէն աւելի ծախք ըրեր են արդէն, բայց Սամաթիոյ մէջ և Սամաթիայէն դուրս բացուած հանգանակութիւն ակնկալուած հասոյթը չէ տուեր: Գործին աւարտման համար պէտք է և արդարութիւնը խնկ է որ Սամաթիացիք քիչ մ'աւելի ջանք և զոհողութիւն յանձն առնուն ինքնօգնութեան ճամբուն մէջ, և յայնժամ արգելք չը կայ որ նորաշէն եկեղեցւոյն օծումն կատարուի Հոգեգալստեան տօնին:» Կը տեսնէք թէ եկեղեցիի մը կառուցումը մերձ է աւարտելու և կէս ճամբան կը մնայ, բայց ապահովաբար պիտի աւարտի: Իսկ եթէ նախապէս հաշուէին, զննէին և ապա ճամբայ ելնէին, ոչինչ կարելի պիտի լինէր ընել: Հիմա հարուստ վաճառականները կուզեն որ այդ աւանդական դրութիւնը փոխուի, ամէն ինչ հաշուի ներքև լինի: Ինչպէս առևտրական տետր մը պ ա ր տ ի պ ա հ ա ն ջ ո վ կը գոցուի, այսպէս ալ լինի ազգային շէնքերու կառուցման համար: Եւ արդիւնքը կը տեսնենք. ոչինչ: Առիթ կունենանք տակաւին խօսելու այս նիւթին վրայ:

—

Ուր ուրեմն Բ. Դուռն յանձնեց Հռոմէական Հայոց Ազարեան Պատրիարքին պաշտօնական Պ է ր ա թ ն: Այդ Պէրաթը պաշտօնապէս կարդացուեցաւ Հայ-հռոմէականաց Պատրիարքարանին մէջ: Այս առթիւ Ազարեան Պատրիարք հրաւիրած էր հակա-հասունեանց մնացորդներու պարագլուխ որք գան միանան և այս հանդիսաւոր օրը միասին հաշտութիւնը կնքեն: Բայց Կեօչէեան և Տեղեան մերժած են այս հրաւէր, յայտարարելով թէ իրենց սկզբունքներուն վրայ անխախտ կը մնան. քանի որ Վատիկան չուզեր ճանաչել հռոմէական Հայոց ազգային իրաւունքներն, իրենք ալ չեն կարող գլուխ խոնարհեցնել:

Տեսնելով այս անյաջող ընթացքն, հաւանօրէն Ազարեան դերապայծառ հետամուտ պիտի լինի որ այդ հակա-հասունեանք այլ ևս քաղաքականապէս չը ճանչցուին կառավարութեան կողմանէ:—Ինչ պիտի ընեն սոքա: Իրենց փափագն է որ քաղաքականապէս հպատակին մեր Պատրիարքարանին, մինչև այն օրն յորում երբ այլ ևս հնար չը լինի յաղթանակ յուսալ և խորհեն նոր միջոցներ կամ բոլորովին դիմեն լուսաւորչական եկեղեցւոյ: Խնդիր է գիտնալ թէ մեր Պատրիարքարանը պիտի ընդունի՞ այս առաջարկն և կրօնապէս բաժանեալ մարմին մը պիտի պաշտպանէ քաղաքականապէս: Կարծեմ թէ այս մասին Պատրիարքարանը նպաստաւոր տրամադրութիւններ կան: Օրինակի համար Ասորիք կրօնապէս մեզ հետ չեն, բայց քաղաքականապէս մեր Պատրիարքարանի իրաւասութեան ներքև կը գտնուին: Ուրեմն ինչու նոյնը չը լինի Հայոց համար ալ, որք բոլորն մեր եկեղեցւոյ հետ են:

Սուլթանը հրամայած է որ Պօլսոյ բերդերու արուեստահանդէս մը կատարուի, և ատոր համար զանազան միջոցներու դիմած են, ի միջի այլոց կառավարութիւնը խնդրեց չորս գաւառի հայերէ որք տեղեկագիրներ տան Մուշ, Բաղէշ, Վան, Կարին:—Վանայ Պատուիրակ պ. Կարապետ Կաթանեան աւարտելով իւր տեղեկագիրը մատոյց կառավարութեանն:

Հայկակ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզում նորերումս լոյս տեսաւ «La grande Encyclopédie» հսկայական հրատարակութեան առաջին մասը: Այդ Էնցիկլօպեդիան պիտի բաղկանայ 25 հատորից, իւրաքանչիւր հատորը 1900 երեսից, երկու էջով, իւրաքանչիւրում 73 տող: Այդ հրատարակութիւնը խմբագրվում է 12 հոգուց բաղկացած մի մասնաժողովի կողմից, որը ունի իր կարգադրութեան ներքոյ 400 աշխատակից: Հրատարակութիւնները կը լինեն մեծ մասամբ պատկերազարդ: Համաձայն որոշված նախագծին «La grande Encyclopédie» երեք անգամ մեծ կը լինի Լարուսէյի բառարանից, Բրօկհաուզի, Միյերի և բրիտանական Էնցիկլօպեդիայից:

* * *

«Од. Вѣст.» լրագիրը գրում է, որ Բրեստ կայարանի՝ ուղևորների գնացքի կօնդուկտօրը ենթարկվեցաւ 25 րուբլու տուգանքի, այն պատճառով, որ երկաթուղու գնացքի վրա ուղևորի հետ խօսացել է լեհացոց լեզւում:

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ԱԹԷՆՔ, 25 ապրիլի: Դելիանիս գժգոհութիւն է յայտնում պետութիւնների ներկայացուցիչների տուած նոր յայտագրի սպառնացող ձևի պատճառով և մտադրվում է տալ իր հրաժարանը: Լուրերին նայելով՝ նրա փոխարէն կը նշանակվի պալատի նախագահ Միկակի: Պիրէում թիւրքական թնդանօթակիր նաւի գալուց յետոյ, յունական ծովային մինիստրը ուղարկեց մի թնդանօթակիր նաւ դէպի Կ. Պօլիս յունական դեսպանին յետ տանելու համար: Այստեղից դեսպանները հեռացան, ռուս դեսպանը չէ եկել Պիրէյ: Աթէնքում կը մնան դեսպանական առաջին քարտուղարները: Յունաստանը բացառապէս պաշտպանողական միջոցների է ձեռնարկում:

ԲԵՐԼԻՆ, 25 ապրիլի: Պրուսական սէյմի պատգամաւորների պալատը, եկեղեցական-քաղաքական օրինագծի երկրորդ ընթերցման միջոցին, հաւանութիւն տուեց օրինագծի խմբագրական այն ձևին, որը ընդունված էր աւագների պալատի կողմից:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 ապրիլի: Հրատարակված է պետական խորհրդի կարգադրութիւնը, որով թոյլ է տրվում ներկայ թւին հրատարակել լրացուցիչ վկայականներ հողային շինական բանկի, 10 միլիօն ր. գումարի: Կուրիկօվի գործարանն այրվեցաւ: Վնասը հասնում է 400,000 ր. գումարի:

ՎԻԷՆՆԱ, 26 ապրիլի: Այն լուրերի առիթով, որոնք տարածվում են այժմ Բօսնիայի և Հերցէգովինայի Աւստրիային վերջնականապէս միացնելու մասին, կիսապաշտօնական «Politische Correspondenz» լրագիրը յայտնում է որ Էրցհերցոգ Ալբրէխտի դէպի այդ երկիրներն ուղևորվելը, որ և առիթ տուեց յիշեալ լուրերի տարածմանը, ունի բացառապէս զինուորական բնաւորութիւն:

ԱԹԷՆՔ, 26 ապրիլի: Այստեղ մնաց միմիայն ֆրանսիական դեսպանը, իսկ մնացած դեսպանութիւններից մնացին միայն քարտուղարներ: Միջազգային նաւատորմը հեռացաւ Ֆալէրնի ծովածոցից դէպի Սուդի ծոցը, իսկ յունաց նաւատորմը Սալամինից երևի կուղևորվի դէպի Պարոս:

ՈՒՖԱ, 26 ապրիլի: Այսօր սկսվեցաւ Ուֆիմեան երկաթուղու կառուցումն:

ԱԹԷՆՔ, 26 ապրիլի: Հինգ պետութիւնների ներկայացուցիչները, որոնց թւում և Ռուսաստանի ներկայացուցիչը, տեղեկացրին յունաց կառավարութեանը, թէ նաւատորմի գլխաւորներին հրամանագրված է այսօրվանից սկսել նաւահանգիստների պաշարումն և թէ յունաց այն նաւը, որ կը փորձի ընդդիմանալ հրամանին և խախտել պաշարումն, կը կալանաւորվի: Յունաստանը ձեռնամուխ է լինում ցամաքի այն սահմանագծում պաշտպանողական միջոցների, քանի որ վճռված է թոյլ տալ Թիւրքիային սկսել պատերազմը:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 ապրիլի: Լուսաւորութեան մինիստրի օգնականը, ուսումնական շրջանների հոգաբարձուներին ուղարկած շրջաբերականում մատնացոյց է անում քանի մի տարակուսանքների վրա, 1878 թւի հոկտեմբերի 23-ի օրէնքի պատճառով, որ վերաբերում է պետական ուսումնական հաստատութիւններին ընծաւոլների և

քաղաքային խորհուրդների կողմից օժանդակութիւն տալուն, և առաջ բերելով սենատի բացատրութիւնը մի այսպիսի տարակուսանքի պատճառով՝ խնդրում է միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի վերոյիշեալ հիմնարկութիւնների կարգադրութիւնները նոր հիմնվող և արդէն գոյութիւն ունեցող ուսումնական հաստատութիւններին օժանդակութիւն մատակարարելու վերաբերութեամբ, ունենայ ճիշտ օրինական ձև և պարունակեն իրանցում բոլորովին որոշ ցուցմունքներ օժանդակութեան ձևի վերաբերմամբ: Եթէ այս պայմանները չեն գործադրվի, այնուհետև այլ ևս չեն թոյլատրվի ոչ նոր ուսումնարանական հիմնարկութիւնների և ոչ էլ արդէն գոյութիւն ունեցող հիմնարկութիւնների մեծացնելը կամ վերանորոգելը: Նրէկ պատերազմական մինիստրը ուղևորվեց դէպի Լիվադիա:

ԿԱՆԷԱ, 27 ապրիլի: Անգլիական և իտալական դեսպանները Աթէնքից հասան Սուդ:

ԱԹԷՆՔ, 27 ապրիլի: Պաշարումն տարածվում է Ցունաստանի ամբողջ արևելեան ափերի վրա և Կօրինեան ծոցի մուտքի արևմտեան ափի վրա: Ֆրանսիական օֆիցերները, որոնց յանձնված էր յունական զօրքի վերակազմութիւնը, հրաման ստացան իրանց կառավարութիւնից դադարեցնելու ծառայութիւնը մինչև թիւրք-յունական ընդհարման վերջանալը:

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ, 27 ապրիլի: Կրեցուլեսկօի փոխանակ նշանակված է ռումինական դեսպան Պետերբուրգում Կ. Պօլսի ռումինական այժմեան դեսպան Գիկա:

ԱԹԷՆՔ, 27 ապրիլի: Դելիանիս շրջաբերական ուղարկեց արտասահմանի յոյն ներկայացուցիչներին, որի մէջ երկիւղ է յայտնում որ Թիւրքիան կօգտվի Ցունաստանի արևելեան ափերի վրա եղած պաշարումով Ցունաստանի վրա յարձակվելու նըպատակով և յայտնում է, որ ցանկալով ազատ պահել երկիրը այսպիսի աղէտից, վճռեց տալ իր հրաժարականը:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 27 ապրիլի: Ստացված է տեղեկութիւն Սկուպչինայի ընտրութիւնների վերջնական հետևանքի մասին: Ընտրված են 60 հոգի կառավարութեան կողմնակիցներ, 38 արմատականներ, 15 հոգի Րիստիչի կուսակիցներ, 5 հոգի ոչ մի որոշ կուսակցութեանը չը պատկանողներ: Լինելու են չորս լրացուցիչ ընտրութիւններ: Եթէ հաշուի մէջ ընդունենք սկուպչինայի այն 40 անդամներին էլ, որոնց թագաւորը ինքն է նշանակում, այն ժամանակ կը յայտնվի, որ կառավարութեան կուսակցութիւնը բաղկացած է 100 անդամներից, իսկ ընդդիմադրականը 58 անդամներից:

ԱԹԷՆՔ, 28 ապրիլ: Ցունաց թագաւորը մերժում է մինիստրութեան հրաժարականն ընդունելու, յայտնելով որ Դելիանիս պէտք է դուրս բերի երկիրը այժմեան խառն դրութիւնից: Սակայն Դելիանիս պնդում է իր հրաժարականի վրա, մատնացոյց անելով այն հանգամանքի վրա, որ պետութեան բարձր շահերը պահանջում են դըժվարութիւնների շուտափոյթ վճռելուն: Իսկ այժմեան կաբինէտը չէ կարող ձեռնամուխ լինել զինաթափելուն, առանց վիրաւորելու ազգային պատւասիրութիւնը:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

Ապրիլի 27-ին

Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ	$23^{11}/_{16}$	պէնս
— — Համբուրգի վրա —	201	պֆ.
— — Փարիզի վրա —	$248^{1}/_{4}$	սան.
Ոսկի — արժէ — —	8 ր.	34 կ.
Մաքսային կուպօններ — . . .	8 »	32 »
Արծաթ — — — . . .	1 »	26 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . . .	4 և	6%
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	100 »	50 կ.
— — — — 2-րդ —	100 »	75 »
— — — — 3-րդ —	100 »	50 »
— — — — 4-րդ —	100 »	50 »
— — — — 5-րդ —	100 »	62 »
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	100 »	37 »
— — 2-րդ —	100 »	37 »
— — 3-րդ —	100 »	50 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	243 »	50 »
— երկրորդ —	223 »	50 »
$5^{1}/_{2}$% ռէնտա	104 »	50 »
Ոսկեայ ռէնտա.	182 »	25 »
Նոր կօնսօլիդած փոխառութիւն. .	155 »	— »
5% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ.	160 »	— »
$5^{1}/_{2}$% գրաւական թղթեր Խերսօնի կալուած. բանկի.	99 »	— »
6% գրաւակ. թղ. Խարկօվի կալ. բան.	102 »	25 »
— — Պօլտավայի— —	101 »	75 »
— — Պետ.Տօլսկ. — —	102 »	— »
— — Կիեվի — —	102 »	— »
— — Մոսկվայի — —	101 »	25 »
— — Բեսարաբ. Տավր.—	101 »	75 »
— — Նիժ. Սամար. —	101 »	— »
— — Վիլնայի —	— »	— »
— — Թիֆլիսի—27 և 43 տ.	96 »	— »
— —Քութայիսի-18 և 43 տ.	96 »	— »
Վօլժսկօ-Կամսկի բանկի ակցիաները	513 »	— »
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	253 »	— »
Րիբինսկ-Վօլօգօյի ընկ.	88 »	— »
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օբլիգացիաներ.	93 »	12 »
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ .	93 »	75 »
Օդէսայի — — .	95 »	50 »

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը թուլանում է:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԹՈՅԼՏՈՒԹԵԱՄԲ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Էլէկսիր-Melange. Մազերի արագ և առատ բուսցնելու համար և նրանց պահպանելու թափվելուց: Գինը 2 ր. սրուակի համար, գործածութեան հրահանգի հետ միասին, ռուսերէն, ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուով:

Բալզամ— Eugénie. դաժնեա և պսակի փունջի ծաղիկներից, երեսին, շլինքին և ձեռքերին քնքշութիւն և փափկութիւն, նոյնպէս և մարմարիօնի սպիտակութիւն տալու համար, չուչանի և վարդի անուշահոտութեամբ, նոյնպէս կաշու անհարթութիւնը և բծերը ոչնչացնելու: Գինը 1 ր. 75 կ. սրուակի համար, գործածութեան հրահանգով ռուսերէն, ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուներով:

Կարմրադեղ—Eugénie. հեղուկ, թուշերին և ականջներին բնական վարդի գոյն տալու, որ չէ փոխվում էլէկտրական լուսաւորութեան ժամանակ և որ չէ սրբվում երեսի քրտինքից: Առաջարկվում է մանաւանդ թատրօնների և պարահանդէսների համար: Գինը 1 ր. 50 կ. սրուակի համար, գործածութեան հրահանգով ռուսերէն, ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուով:

Այդ բոլոր երեք կօսմէտիկական արդիւնքները բժշկական վարչութեան վկայութեամբ, չեն պարունակում իրանց մէջ որ և է վնասակար նիւթեր: Բէրթա Րիս.

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱԾ ՊՕՄԱԴ

Իսկական «Pasta Eugénie», գերազանց միջոց կաշու ամեն տեսակ բծերի, և երեսի վրա պատահող ուրիշ անախորժ երևոյթների դէմ: Տալիս է երեսի գոյնին երիտասարդական թարմութիւն և գեղեցկութիւն: Գինը մի սրուակի համար 1 ր. 60 կ.

Քինին-գլիցէրինեան պօմադ պերուական բալզամից, մազերը պնդացնելու, խտացնելու և մեծացնելու համար: Գ. 2 ր. սրուակի համար:

Ձեռքերի պօմադ: Գինը սրուակի համար 1 ր. 30 կ.: Իւրաքանչիւր սրուակի վրա գտնվում է պաշտպանողական դրոշմ, մի «հրեշտակ» և հնարող ստորագրութիւն «Bertha Ries».

Իսկական «Poudre-Eugenie» սպիտակ և վարդագոյն փոշի. Գ. արկղիկի, վրձինով 1 ր. 50 կ., առանց վրձինի 1 ր. 20 կ.

Մազերի ներկը երեք գոյնի. սև, շագանակագոյն և բաց-չէկ. Գ. արկղիկի 3 ր. Ներկը «Րիսգուտմանի» գործարանի:

Գլխաւոր պահեստ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ գտնվում Վ. Գրիվնակի դեղատան ապրանքների մագազինում, «Լօնդօն» հիւրանոցի տակ, Ջուբալօվի տանը:

30—100

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

Ցանկն է առնում թարգմանել ֆրանսերէնից, գերմաներէնից և անգլիերէնից մատչելի գներով: Հարցնել «ՄՇԱԿԻ» խմբագրատանը:

19—100

ՇՕԿՕԼԱԴ

Ս. ՍԻՈՒ և ԸՆԿ.

(П. 4857.) 10—50 (և)

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
„MESSAGERIES MARITIMES“
(ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)

Հինգշաբթի 1-ին մայիսի DONNAI (Դօննէ) շոգենաւը, նաւապետ SIBILET (Սիբիլէ) դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ ուղիղ ռէյսով դէպի ՄԱՐՍԷԼ, Կ. Պօլսի, Զմիւռնիայի, Եաֆայի, Պօրտ-Սէյիդի և Ալէքսանդրիայի վրայով:

Իսկ ապրիլ ամսի վերջին օրերում ԲԱԹՈՒՄԻՑ դուրս կը գնան ուղիղ ռէյսով դէպի ԱՆՏՎԷՐՊԷՆ և ՀԱՄԲՈՒՐԳ՝ գերմանիական շոգենաւ BAHRENFELD (Բարենֆելդ), նաւապետ HEINRICHS (Հէյնրիխս) և անգլիական մի շոգենաւ դէպի ԱՆՏՎԷՐՊԷՆ և ԼՕՆԴՕՆ: Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԳՈՒ պ. պ. ԷԼԼԷՐՍ ԲՈՒՐԿՀԱՐԴԻՆ և ԸՆԿ. իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԷՈՐԳ ՀԵԶՈՒՐԵԱՆ ՀԵԶՈՒՐԵԱՆՑԻՆ:

3—4

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ վաճառականական դասակարգին պատկանող իւրաքանչիւր անձի համար ու ՄԱՏՉԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ առևտրական հաշուապարութիւնները առանց ուսուցչի օգնութեանը ուսումնասիրելու համար:

Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ

ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Վաճառվում է կենտ. գրավաճառանոցում, եղբարց Ծովիանօֆների բանկային գրասենեակում և հեղինակի մօտ. Тифлисъ, Лабораторная, № 11:) Օտարաքաղաքացիք դիմում են վերջին հասցէով՝ С. П. Мануэльянцу.

Գինն է ամեն տեղ 2 րուբլի:

15—30

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.
(N. PAQUET ET COM.)

Չորեքշաբթի, ապրիլի 30-ին, „ԱՐՄԵՆԻԱ“ (ARMÈNIE) շոգենաւը, նաւապետ ՇԵՕԼՏ (SCHEULT) դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզօն, Օրդու, Սամսօն, Կ. Պօլիս, Զմիւռնիա և Մարսէյլ: Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում պ. Գարանիօնին և Թիֆլիսում պ. Րէնօին, Նախկին Արծրունու գալլերէում, № 103.

4—4

ԱՊՐԻԼ **Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ց Ո Յ Ց** 1886 Թ.

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԳՆԱՑՔՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻՑ Բաթում փօստային գնացքը գնում է առաւօտ. . . .	8 ժ.	35 ր.
ԲԱԹՈՒՄԻՑ Թիֆլիս գալիս է երեկ.	10 »	25 »
—		
ԹԻՖԼԻՍԻՑ Բագու գնում է երեկոյ.	10 »	55 »
ԲԱԳՈՒԻՑ Թիֆլիս գալիս է առ.	8 »	— »
—		
ԹԻՖԼԻՍԻՑ Սուրամ ապր. պաս. գնացքը գնում է կէսօրից յետոյ . .	3 »	15 »
ՍՈՒՐԱՄԻՑ Թիֆլիս գալիս է առ.	8 »	24 »

—

ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ «Ռուսաց ընկ. նաւագնացութեան և առևտրի»

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ժամին կէս օրից յետոյ շոգենաւը գնում է ուղղակի ռէյսով ԲԱԹՈՒՄԻՑ դէպի ՕԴԷՍԱ:

ՇԱԲԱԹ 8 ժամ. երեկոյ. շրջական ռէյսով ԲԱԹՈՒՄԻՑ դէպի ՕԴԷՍԱ:

ԿԻՐԱԿԻ երեկոյեան արտասահմանեան ռէյսով ԲԱԹՈՒՄԻՑ դէպի Կ. ՊՕԼԻՍ:

—

Շոգենաւերը գալիս են ԲԱԹՈՒՄ. երեքշաբթի երեկոյեան Օդէսայից, ուրբաթ առաւ. Օդէսայից (ուղղակի ռէյս) և շաբաթ առաւ. Կ. Պօլսից:

—

ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՌՔԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻՑ Վլադիկավկաս փօստ. կառքը գնում է առաւօտեան 8 ժամին և հասնում է Վլադիկավկաս 6-ին կամ 7 ժամին:

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱՍԻՑ դուրս է գնում առաւօտեան 9 ժամին և հասնում է Թիֆլիս 5 կամ $5^{1}/_{2}$ ժամին:

Կառքերը, որոնք ճանապարհին չեն գիշերում, ԹԻՖԼԻՍԻՑ դէպի Վլադիկավկաս գնում են 4 ժամին կէսօրից յետոյ, նոյնպէս և Վլադիկավկասից դէպի Թիֆլիս:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐԻ ՏԱԿՍԱ

Թխած հաց կրուպչատկա ալիւրից ֆուն.			5 կօպ.
Ցորենի ալիւրից 1 տեսակի		—	$2^{1}/_{2}$ »
	2	— —	2 »
Թօնրի մէջ թխած հացի ֆուն.	1	տեսակ	$4^{1}/_{2}$ »
	2	—	3 »
	3	—	$2^{1}/_{2}$ »
Կրուպչ. և ցորենից լավաշներ	1	տեսակի	$4^{1}/_{2}$ »
	2	—	$3^{1}/_{2}$ »
	3	—	3 »
Տաւարի մսի ֆունտը	1	տեսակի	8 »
	2	—	7 »
	Սուկի	—	14 »
Ոչխարի մսի ֆունտը.			9 »
Խոզի մսի ֆունտը		—	—

—

Дозволено цензурою, Тифлисъ 28 Апрѣля 1886 г. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовская у. д. каз.